Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ленин—Сталин паша верч кучедалаш ямде лий!

Ямде лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЕ

Адрес: Йошкар-Ола, Совет пӧрт „Ямде лий“ редакций

1938 ий 7 ноябрь № 52

Тачe Великий Октябрьский революций лиймылан 21 ий темын. Мемнан дене эрык, пиал! Пиалан да весела илышым пумыжлан Великий Сталинлан тау!

Комсомолын 20-шо идалыкшым ознаменоватлыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Президиумын

УКАЗШЕ

ВЛКСМ-ын 20 идалыкшым ознаменоватлымылан:

1. ВЛКСМ Марийский Областной организацийым Марийский АССР Верховный Совет Президиумын тыгай надписан почетный грамотаже дене наградитлаш: „Марийский Областной комсомольский организацийлан Марийский АССР озанлык да культурный строительствыште активнын участвоватлымыжлан“.

2. Йошкар-Ола Зарубинский уремым Комсомольский уремыш вашталташ.

3. Йошкар-Ола педучилищылан „20-летия ВЛКСМ“ лӱмым присвоитлаш.

Марийский АССР Верховный Совет Президиум председатель КАВАЛЕРОВ.

Марийский АССР Верховный Совет Президиум секретарь КУКИН.

1938 ий 28 октябрь.
Йошкар-Ола, Совет Пӧрт.

ОКТЯБРЬ ПАЙРЕМ

21 ий ожно—1917 ийыште коммунистический партий вуйлатыме почеш мемнан элысе пашазе класс йорло кресаньык-шамыч дене пырля помещик ден буржуй-шамычын властьыштым сӱмырен. Тыге историйыште але первой социалистический государствым ыштыме.

Великий Октябрьский революций пӱтынь элысе пролетариатлан да колоний-лаште ындырат илыше чыла калыклан капиталистический эксплоатаций деч утлыаш верч кузе кучедалаш корным ончыктен.

Кызыт мемнан эл капиталистический элласе ындырат илыше чыла калыклан кече гае йолген шога. Мемнан дене Ленин—Сталин партий вуйлатыме почеш социализмым ыштыме. Сталинский Конституцийын элыште пӱтынь шемер калык кугу эрык дене, куанымаш дене ила. Мемнан элыште эксплоататорский классым вытарыме.

Советский государство—шуко национальностян государство. Ленинско-Сталинский национальный политикым илышыш чын пуртен шогымо дене чыла калыкын социалистический содержанийан, национальный форман культуржо пеледеш. Союзный ден автономный республик-шамычын шкешыштын Конституцийышт уло.

Советский калык Октябрьский революцийын 21-ше идалыкшым чапле сеҥымаш-шамычым ыштен, шкежын вийже ден героизмыжлан кугу ӱшанымаш дене толын. Мемнан элысе пӱтынь калык шкежын эрыкшым, праважым, пиалжым пеҥгыдын орола. Тудын куатле Йошкар Армийже уло. Йошкар Армийын вийжым шукерте огыл Хасан ер воктене японский самурай кашак ваштарен кредалмаште уло тӱня ужын.

Мемнан задаче: Сталинский Центральный Комитет йыр, калыкын вождьшо Великий Сталин йолташ йыр эше виян тумыргаш, Ленин—Сталин знамя дене социализмын эше кугу сеҥымашкыже каяш!

„Родина“ самолетын экипажшылан Советский Союз Герой лӱмым пумо

Москва—Дальний Восток маршрут дене нигушак шичде мӱндӱркӧ героически чоҥештымашым шуктымылан, вияшын мӱндӱркӧ чоҥештымаште международный ӱдрамаш рекордым ыштымылан да тидын годым пеш чапле мужество ден выдержкым ончыктымылан, „Родина“ самолет экипажын командирже—В. С. Гризодубовалан, „Родина“ самолетын кокымшо пилотшо—П. Д. Осипенколан, самолетын штурманже—М. М. Расковалан Ленин орденым да Советский Союз Герой лӱмым пумо нерген 2 ноябрьыште СССР Верховный Совет Президиум Указым луктын. Тугакак вунылан 25 тӱжем теҥге гыч окса наградым пумо.

Петян пӧлӧкшӧ

— Петя, мый тидым сайын умлен ыжым шукто, умландарыян, —манат гын, Галкин Петя нигунамат тыланет полышым пуде огеш код.

— Йолташ - шамычлан ваш-ваш полшыде соревнованийыште ончык лекташ шонымаш огыл,—о й л а Петя.

Тудо Кельмак-Сола тӱҥалтыш школын 4-ше классшым отлично пытараш мутым пуэн. Петя мутшым шукта.

Рябинин Сема.
Ронгго р-н, Руя-Сола пелэ к ыдалаш школ.

САЙ ДА ОТЛИЧНО ТУНЕМАМ

Цибикнур кыдалаш школын 6-шо классыштыже тунемам. Икымше чырыкыште ик посредственно отметкат лийын огыл—чыла отлично ден сай.

Вес чырыкланат сайын тунемме темпем ом волто. Вараш кодшо йолташем-шамычлан сайын тунемаш полшаш тӱҥалам.

Бахтин Ваня.
Йошкар-Ола район.

Скрипкам ыштенам

Мый Кугу Октябрьский социалистический революцийын 21 ий теммыже лӱмеш шкеак скрипкам ыштенам.

Григорьев Витя.
Морко р-н, Весьшӱргӧ пелэ кыдалаш школ.

Мутем шуктышым

Мый Кугу Октябрь пайремлан чапле пӧлӧкым ямдыленам—икымше чырыкыште отметкем-шамыч отлично ден сай улыт.

Горинов Трофим.
Кужеҥер р-н, Йыван-Сола пелэ кыдалаш школ.

ОКТЯБРЬСКИЙ ПАРАД

Октябрьский мурем,
Йонгалт тый торащ!
Мурем, тые пуро
Олашке, яллаш!

Ужат урем дене
Чыланраш тошкалын,
Кая миллион дене
Советский еҥ талын.

Калитлалтше капан,
Стальной мускулан,
ГТО значокан да
Арслан гай виян.

Мемнан тиде вий
Лӱдде ошкылеш,
Куан сылне муро
Йӧнгалтын лектеш.

Кая мемнан тиде
Октябрьский парад.
Флаг дене знамя
Рубин гай йолгат.

Чылан улыт тыште:
Рушат, марият.
Грузин ден армян да
Чуваш да молат.

Китай ден Испаний гыч
Герой йолташна
Толыныт мемнан дек
Элнаш унала.

Октябрьский парадым
Моктен саламлаш,
Трибуныш кӱзен
Вождь Сталин йолташ.

Эртат площадь гочын
Тачанке да танк
Пулемет дене пушко,
Виян бронетанк.

А кӱшнӧ строй дене
Кавам шергылтен
Элнан сокол-шамыч
Каят чоҥештен.

Шонат гын уэш
Советский пакчаш
Агрессор-кашак
Сар дене толаш,

Сталин лӱм дене,
Виян техник дене
Шалатена ме тушманым
Тушман мландешак!

Макс Майн.

КУГУ НАГРАДЕ

29 октябрьыште Ленинско-Сталинский комсомол, тыгакак пӱтынь советский калык комсомолын 20-шо чапле идалыкшым кугу политический нӧлталтмаш дене палемдышт. Тиде кечын ВЛКСМ член-шамыч дене пырля пӱтынь советский молодежь мемнан партий ден правительствылан, Сталин йолташлан мучашдымын преданный улмыштым ончыктышт.

Большевистский партий вуйлатыме почеш комсомол социалистический строительствыште чыла участкылаштыжат пеш кугу сеҥымаш-шамычым ыштен. Тиде пашаште мемнан Марийский АССР-ысе комсомолец-шамычат ончыл радамыште примерым ончыктен шогеныт. Садланак Марийский АССР Верховный Совет Президиум ВЛКСМ-ын юбилейже кечын Марийский комсомолым почетный грамота дене наградитлен. Тиде пеш кугу награде.

Пионер-шамычат комсомолец-шамычлан пашам ышташ полшышаш улыт. Чыла пашаштат мланна эше бдительный лияшна кӱлеш. Сайын да отлично тунемаш—тев кугу наградылан мемнан шукташ обязательствына.

МЕМНАН ЭЛ

Кидешна
Сумканам ме кучен,
Куанен
Вет школыш коштына.
Чыланат
Кертына ме тунем—
Тидлан уло
Мемнан правана.
Тунемына
Наукым йывыртен.
Илена
Ик еш семын погынен.
Шинчена ме:
Уло тӱнялан
Лачак ик эл
Уло пиалан—
Тиде мемнан
Элна родной,
Тыште калык
Ила ласкан.
Тыште уло
Шуко герой.
Чыла енжат
Тӧр праван.

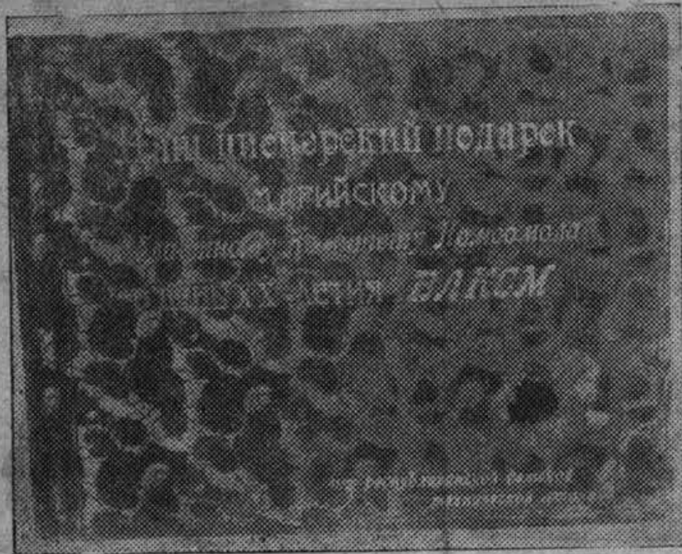
Ал. Бук.
У-Тор'ял район.

ЦИФР-ШАМЫЧ ОЙЛАТ

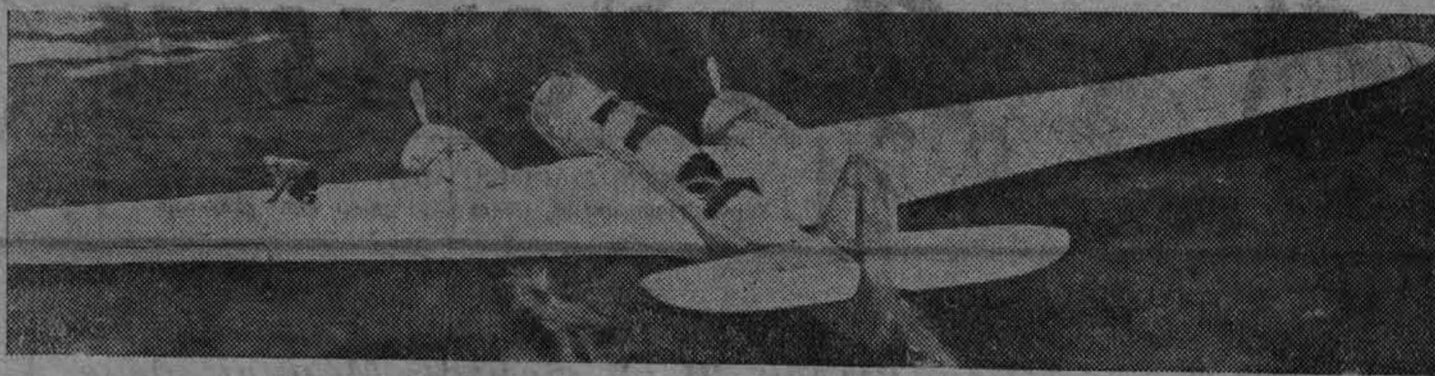
Пытартыш вич ийыште мемнан элыште пионер-шамычлан 800 дворец ден пӧртым, 170 йоча парк ден сатым, 200 наре йоча кинотеатрым, йоча шамычлан тӱжем технический станций, художественный воспитаний пӧрт-шамычым ыштыме. Технический ден культурный кружоклаште 10 миллион утла, физкультур кружоклаште—4 миллион йоча заниматлат.

ВЛКСМ юбилейлан Искусство издательствын лукмо плакатше.

Йошкар-Ола республик йоча технический станцийын ВЛКСМ-ын XX ийдалыкше кечын ВЛКСМ Маробкомлан пӧлеклымӧ альбомжо. Фото М. Чуршуковын.

„Родина" самолет волен шичме верыште. Фото Паниныи. Союзфото.

ПИАЛАН УЛЫНА

Ме тӱняште эн пиалан йоча-шамыч улына. Калыкын вождьшо, ачана Сталин йолташ мемнан верч чот тырша.

Мемнан ончылнына волгыдо корно. Шинчымашым налаш чыла условий уло: ме летчиклан, архитекторлан, агрономлан, музыкантлан, художниклан тунемын кертына.

Кодшо ийыште мый 3-шо классым отлично да хорошо тунемын пытарышым. Тений 4-ше классым да варажым пелэ кыдалаш школым сайын тунемын лекташ уло вием пыштем.

Мыйын артист лиймем шуэш. Пелэ кыдалаш школым тунемын пытаремат, музыкально - театральный училищышкак тунемаш пурем.

Соколов Степан.
Кӱшнур тӱҥалтыш школ, Йошкар-Ола район.

Ельняги тӱҥалтыш школышто (Йошкар-Ола район) отлично тунемше пионер-шамыч.

ВИТЯН АЧАЖЕ МОКТАНА

Романов Витя Тошто-Тор'ял кыдалаш школын 7-ше классыштыже тунемеш. У тунемме ий тӱҥалмек тунамак ме тудым классный старосталан сайлышна. Тудо ӱшаннам шуктa: табельыштыже хорошо ден отлично отметке гына, кеч куштат примерный, вараш кодшо йолташыжлан эреак полша.

Витя тыге ойла:

— Сайын тунемаш чыла условий уло. Вет партий ден правительство, калыкын вождьшо да учительже Сталин йолташ мемнан верч чот тыршат. Нунын тыршымыштлан ме сайын тунемшаш улына.

Витян ачаже — Ондри Степан—кандаш шочшан: кокытшо ӱдыр, кудытшо эрге.—Ожно гын нине шочшем-шамыч чыланат пиалдыме лийыт ыле, — ойла Витян ачаже. Чынак, тудо эргышт-шамычым шкетын пукшен луктынат о г е ш керт ыле.

Кугу Октябрь гына пиалым кондыш. Кандаш шочшо улмылан тудлан государстве кок тӱжем теҥге окса дене пособийым пуэн. Тудо эргышт-шамыч дене моктанен кертеш.

Кандашыште куд шочшышт школлаште тунемыт. Кугурак эргышт: Вылып ден Элексан пединститутышто, Йыван—летный школышто. Степан кугыза Совет властьлан да Сталин йолташлан пеш кугу таум ышта.

Витя классым ончык лукшаш верч чот тырша. Кеч кунамат тудо йолташыштшамычын йодышыштлан сайын умылтара.

Кутузов Миша.
Тошто-Тор'ял кыдалаш школ.

„Родина" самолетын героический экипажше Кремльыште лийын

27 октябрьыште кугу Кремлевский дворецеш ВКП(б) Центральный Комитет ден СССР правительство „Родина" самолетын героический экипажшым—В. С. Гризодубова, П. Д. Осипенко да М. М. Раскова йолташ-шамычым приниматленыт.

Приемышто партий ден правительствын руководительышт, отважный летчик, чапле конструктор, моло-шамычат лийыныт. Кум отважный летчица-шамычым перелетым чаплын шуктымыштлан чыланат шокшын саламленыт. Вашмутым пуэн Валентина Гризодубова ойлен.

Кӱчык речь дене Сталин йолташ выступатлен. Тудо партий ден правительствын заданийыштым чаплын шуктымылан „Родина" самолетын экипажшым саламлен.

ВЕСЕЛА ИЛЫШЫШТЕ УЭШ РВЕЗЕ ЛИЙМЕМ ВЕЛЭ ШУЭШ

(„10 лет МАО" колхоз член, Йошкар-Ола район, 66 ияш Петрова Александра Осиповна дене мутланымаш гыч)

Ожнысо йӧсӧ илышым мый пеш сай шарнем. Йоча ден рвезе годсо илышым шоналтымек, могыремат шергылтеш. Мый изинек ава деч посна кодынам. Ачам ден авам йорлын иленыт. Кочкашат ситен огыл. Садланак мый тунемын кертын омыл. Тунам поян-шамычын шочшышт куанен тунемыныт.

Кугурак лиймекем ялысе кулак-шамычлан пашам ышташ пернен. Кечегут шиймылан мыскылыме семын латшымырым пуэн колтат ыле. Ситартышыжлан кулак, тӱрлӧ чиновник - шамыч игылтыныт.

18 ияш лиймекем марлан кайышым. Марлан каймекат ласка илышым ужалтын огыл. Марием пел ӱмыржым чодраште, бурлаклан икыркокырлан пашам ыштен коштын.

Йӧсӧ илыш гыч кугу Октябрьский социалистический революций гына утарен. Советский власть лиймек велэ сай илышым ужна. Моло калык дене пырля мланнат кумда корно почылто.

Мый кок эргым, вич ӱдырым ончен куштенам. Йыван эргым Сормово заводышто инженерлан пашам ышта. Володя эргым шофер. Вера ӱдырем тений ЙошкарОла пединститутым тунемын пытара, вес ӱдырем акушеркан полышкалышыжлан ышта. Тудо шуко гана премироватлалтын.

Ик шешкым инженер, весыже артистка. Шочшем, шешкем-шамыч дене моктанем.

Мый 66 ияш улам. Марием 70 ияш. Туге гынат, рвезе гай чучына, коктынат пашам ыштена. Марием шонго гынат, колхозын почетный енже. 3 ий чарныде оролан да мӱкш ончышылан шога. Кинде утымеш, вольык-шамычат сита.

Ныл уныкам шамыч улыт. Коктын тунемаш коштыт, нуно сайын тунемыт.

П. А. Клюкин возен налын.

Кукнур кыдалаш школ (Шернур район). Фото Конаковын.

Кугу Октябрьыште кучедал налмым героически аралена

Лейтенант Левченко

Июльский кечылаште латик отважный советский пограничник-шамыч Хасан ер районышто границым вончышо японский рото дене вашлийыныт. Винтовко да ручной гранат дене вооружатлалтше латик герой-шамыч пеш чот вооружатлалтше противник дене кредалаш тӱҥалыныт.

Пограничник - шамычлан полшашлан старший лейтенант Левченкон ротыжо толын шуын.

Ялыкыш савырныше самурай - шамыч кум гана Безымянный сопкыш кержалтыныт. Но кум ганажат куржашышт верештын. Левченкон ротыжо эн ответственный боевой задачым шуктен шоген.

Вий ик гай огыл ыле. Левченкон ротыжо кок самурайский батальон ваштареш кучедалын.

Вашке самурай-шамыч чыла фронтлаштат наступатлаш тӱҥалыныт. Боец-шамыч нунын лишкырак толмыштым гына вученыт.

— Вот тыланда пӧлӧк!— манын боец-шамыч солен оптымыла японец - шамычым пулемет дене йӧрыкташ тӱҥальыч.

Тиде жапыште старший лейтенант Левченком пуля ранитлен. Ранажым вашкерак пиде да тудо адакат операцийым вуйлаташ тӱҥале.

Левченкон командоватлыме подразделенийже неприятель-шамыч дене авыралтын. Но герой - командир шке мастарлыкше дене авырымаш гыч боец-шамычым луктын. Боец-шамычын чот йӧратыме командирже, Левченко йолташ боец-шамычым героический подвигыш конден.

Пулеметчик Гальянов

Гальянов йолташ Йошкар Армийыш каймыже годым ойлен:

— Мемнан великий родинан достойный защитникше лияшлан уло виемым пыштем.

Гальянов шке мутшым шуктен. Армийыште тудо вашке отличник лийын.

Хасан ер дене лийше бойышто снаряд пудештмыже дене Гальяновым окоп гыч луктын кудалтен. Кантужитлалтше, ранитлалтше боец-комсомолец бой гыч лекташ решитлен огыл. Тудо окопыш мӧнгеш нушкын мийышыжла шке йолташыже командир Левченком тушман-шамычын пушташ тӧчымыштым ужо. Гальянов шке пулеметшо деке куржо да тушманын снайпержым лӱэн пушто.

Вашке у позицийым заниматлышт. Пулеметчик эн ответственный позицийым заниматлен. Тудо японец-шамычын виш площадкыш противотанковый пушкым кондымыштым ужо. Самурай-шамыч лӱаш тӱҥалыныт огытыл, а герой пулеметчик тушман артиллерист-шамычым пытарымашкат шуктен.

Японский артиллерий лӱйкален огыл гынат, боец-шамычлан вуйыштым нӧлталаш японский снайпер эрыкым пуэн огыл. Гальянов снайперым пытараш решитлен, но снайпер пеш чаплын маскироватлалтын. Садлан тудын кушто улмыжым палаш кӱлеш ыле. Йӧным мушо пулеметчик оригинальный планым шонен муын.

Окоп гыч эркын красноармейский каске [1] кояш тӱҥале. Гальянов окоп гыч тушманын лӱймыжым шекланыш. Умбалне японский укрепленийын линийже коеш. Тудын ончылно—шалатыме танк. Штыкыш упшалтыме каске кояш гына тӱҥале, танк йӱмачын тул койын колтыш.

Задаче решитлалте— снайперым мумо, тудо танк йӱмалне. Гальянов пулеметым танк йӱмаке виктарыш. Тиде минут гычак снайпер лӱйкалымым чарныш.

Самырык геройын пулеметшо японец-шамычым ятыр пытарен...

Бойын пасуэшыжак Александр Гальяновым большевистский партийын кандидатышкыже приниматлыме.

Частьын командованийже герой-пулеметчиклан взводын младший командир званийым пуэн, тудым Ленин орден дене наградитлыме.

[1] Каске—той дене ыштыме красноармейский шлем.

37 самурайым руэн

Хасан ер районышто кредалме годым боец, командир да политработник-шамыч чапле героизмым ончыктеныт. Кредалмаште участвоватлыше - шамыч шуко боевой эпизод-шамычым ойлат. 6 августышто Заозерный кӱкшакаште пеш кугу кредалмаш лийын, тунам японец - шамычым йӧршын шалатеныт да советский территорий гыч луктын кудалтеныт. Тиде кечын кредалме годым конный взводын командирже Зырянов йолташ геройски колен.

Лӱддымӧ кавалерист родинам аралашлан кредалмашым кугу желаний дене каен. Атакыш йолын каяш шонымыжым тудо каласен. Зырянов йолташ примерный, дисциплинированный командир - сверхсрочник ыле. Орышо семын керылтше тушман-шамыч дек кугу ненависть да родиным йӧратымаш—теве мо Зырянов йолташын вийжым кугемден шоген. Тудо ик кидеш пистолетым, весеш „За Сталинскую Конституцию", „За товарища Сталина" манын возымаш клинокым кучен, самурай-шамычым ӱмбак каен.

Теве тудым лу дене орышо самурай-шамыч авырат. Нуно чыланат вуй гыч йол марте вооружатлалтыныт. Зырянов йолташ нунын ваштареш пеҥгыдын шогымыж дене чылаштымат сеҥен. Тудо нуным шолашке да пурлашке ковышта румо семын руэн. Атаке жапыште Зырянов йолташ 37 самурайым руэн. 38-шым руалаш ямдылалтын улмаш, но тиде жапыште тушманын пуляже тудым колымешке сусыртен. Лӱддымӧ воинын шокшо шӱмжӧ кырымым чарнен.

И. Степной.

(„На защиту родины" газет гыч)

Хасан ер районышто кредалмаште участвоватлыше-шамыч (кӱшыч ӱлыкӧ): Советский Союз Герой Д. Т. Левченко, орденоносец А. В. Гальянов. Тудо кредалмаште 100 японский самурайым пуштын. Младший командир Т. Шляхов, лейтенант В. П. Зайцев.

Хасан ер районышто кредалмаште участвоватлыше-шамыч (кӱшыч ӱлыкӧ): лейтенант Н. И. Лысиков, лейтенант И. Г. Русанов, лейтенант В. Г. Корнеев, лейтенант И. А. Лильчинский.

Пионерыш пурат

Весьшӱргӧ пеле кыдалаш школын пионер вожатыйже Горинов Г. С. (Морко район) отрядыште пионер-шамыч дене пашам сайын ышта. Садланак тудын отрядышкыже кызыт 20 тунемше угыч пурышт.

Иванов Александр.

95

ФАШИЗМ ВАШТАРЕШ, ЭРЫК ВЕРЧ ГЕРОИЧЕСКИ КРЕДАЛШЕ ИСПАНСКИЙ ДЕН КИТАЙСКИЙ КАЛЫКЛАН САЛАМ!

Испанийын героический молодежшо

Ынде кок ий утла лиеш испанский молодежь шке эрыкше верч героически кредалеш.

Землянкыште командир ала мом пеш писын возен. Возен пытарымек, шке декше связистым ӱжын.

— Тиде пакетым капитан К-лан пеш вашке намиен пу. Корнет пиалан лийже! — манын каласен.

Боец командирын заданийжым шукташ куржын.

Кенета, тораште огыл фашистский пулемет-шамыч лӱлташ тӱҥалыныт. Связист 20 йол тошкалтышым куржмек, вынемыш тӧрштен. Пульо мландым шӱтен, тудын тупшо воктенак пудешталтын. Тудо садак куржаш решитлен. Кынелаш тӱҥалмыже годымак ныл пульо тудын оҥышкыжо толын керылтыныт.

Боец йӧрлын... Ик минутлан кушто улмыжым палыде киен. Но тунамак шола кӱсеныштыже пакет улмыжо да тудым капитанлан срочно пушаш нерген ушешыже возын. Сусыргышо кынелаш тӧчен гынат, кертын огыл. Тунам уло вийже дене коршташ чытенак нӧлталтын да чот кычкыралын.

Сусыргышо связистым санитар муын.

— Тый сусыргенат? Чыталте, мый йолташем ӱжын толам да тыйым вангаена.

— Ок кӱл. Мыйын шола кӱсеныште пакет киа... Тиде пакетым капитан К-лан пу. Срочно!

— Тый денет кузе лияш?

— Мыйым кодо! Курж! Капитанлан пеш содор пакетым намиен пу.

„Смена“ журнал гыч.

Снимкыште: Китайский армийын боецше-шамыч фронтыш колтымо деч ончыч бронеавтомобиль-шамычым ончат.

Партизан-шамыч оружиям лийыныт

Тиде Шаньси провинций деч касвелыштыла лийын. Партизанский отрядын командирже яповец-шамычын эрла лишыл станций гыч оружийым наҥгайме нерген палең налын. А оружий партизан-шамычлан лач ситен огыл: отряд пытартыш кечылаште кок гана шукемын.

Партизан-шамычлан полшаш лӱддымӧ, шотым мушо кок йоча-шамыч толыныт. Нуно вагоныш кӱзен, поезд кайме годымак кок пытартыш вагоным поезд дечын кодаш каҥашеныт.

Нуно йӱдым савар коч товарный станцийыш шыпак, мӱшкыр дене нушкын пуреныт да кок вагон коклаш шылыныт. Нуным поезд ончышат шижын кертын огыл. Вара поезд кайме годым кок йоча-шамыч вагоным эркынэркын мучыштареныт. Кок вагон-шамычым шогалтымек, оружийдыме партизан-шамыч вагоным ястареныт.

Фашистский Италийыште

Фашистский Италийыште шемер калык шужен ила. Рим ден Неаполь ола-шамыч лишне илыше-шамыч пурса ложаш дене киндым ыштен кочкыт. Илыме верышт пеш начар. Мланде йӱмалсе вӱдыжгӧ, пычкемыш верыште илат.

Сицилийысе пашазе-шамыч пытырак йӧсын илат. Кочкашышт уке. Садланак шудо дене, вож дене шӱрым шолтен кочкыт.

Сера кӱнчымаште кугу еҥ-шамыч дене пырля 11—13 ияш йоча-шамыч 12 час утла пашам ыштат.

Кушкын шушо рвезе-шамычлан 30—35 килограмман рудам нумалыктат. Рвезе-шамыч изинекак тазалыкыштым йомдарат.

ЮБИЛЕЙ ЛӰМЕШ ТОРЖЕСТВЕННЫЙ ПЛЕНУМ

29 октябрьыште кастене Ленинско-Сталинский комсомолын 20-шо ийдалыкше лӱмеш Йошкар-Ола ВЛКСМ горкомын юбилейный пленумжо лие. Пленумыш оласе пионер-шамыч шкеныштын пӧлӧкыштым комсомоллан торжественне пуаш намиеныт.

ВЛКСМ горком секретарьын олмештышыже Меркулов йолташ пленумым почеш. Президиумыш ВКП(б) Обком секретарь Архипов, МАССР Совнарком председатель Абрамов, Марий АССР Верховный Совет Президиум председатель Кавалеров, ВЛКСМ Обком секретарь Кондратьев йолташмыт да молат сайлалтыт.

Пеш чот совым кырен почетный президиумыш Сталин йолташын вуйлатыме ВКП(б) ЦК Политбюром, ВЛКСМ ЦК секретарь Косаревым, Испанский компартийын секретарьже Хосе Диасым, Долорес Ибаррурим, Эрнст Тельман йолташмытым сайлышт.

Тидын деч вара пӱтынь зал кужун совым кырен кугу куанымаш дене калыкын вождьшо Сталин йолташлан да тудын лишыл соратникше Молотов йолташлан саламан письмам приниматлен.

Варажым ВКП(б) Обком да Марий АССР Совнарком лӱм дене комсомолым саламлен Марий АССР Совнарком председатель Абрамов йолташ ойла.

Пионер-шамыч лӱм дене комсомолым саламлен ВЛКСМ горкомын пионер отдел вуйлатышыже Никитина йолташ ойла. Тиде жапыште тӱмыр да горн йӱк дене пионер-шамыч залыш пурат. Трибуныш кӱзен нунат комсомол изаштым саламлат да чапле пӧлӧкыштым: фотоальбомым, сӱретан альбомым, тӱрлӧ сӱретым, модельым, вышивкым, ВЛКСМ Обкомлан да горкомлан пуат. Вот пионер-шамычын „парашютистыште“ йӱрла йоган тӱҥалыч. Ложа гыч Костя Гживацын чевер шулдыран, бензиновый моторан модельже трибун деке чоҥешта... Тудым ВЛКСМ Обкомлан пуат. Калык чот совым кыра. Оркестр куан мурым шокта.

Пионер-шамычын выступленийышт пытен.

Пионер-шамыч деч вара Марий АССР Верховный Совет Президиум председатель Кавалеров йолташ Марийский областной комсомол организацийым почетный грамота дене наградитлыме нерген Марий АССР Верховный Совет Президиумын Указшым лудеш.

Тидын почеш кугу концерт лийын. Й. Федотов.

ТУШТО

Кум лукан пасушто кум кайык мура.

Майшанов Николай.

Шараде

Книга ӱмбалнет
Муат кум буквам.
Вӱдыштӧ илышым
Туш ешарет.
Кычал тый шке гыч,
Мучаш кок буквам,
Иктеш лудат гын,
Изатым палет.

Чулкова Клавдия.
У-Тор'ял пелэ кыдалаш школ.

Тушто

Тӱҥжӧ вычкыж, капше кӱжгӧ.

Смирнов Архимон,
Морко район, Токпердин тӱҥалтыш школ, 3-шо класс.

Ответ

(16 октябрьысе „Ямде лий“-ым ончо)

Кунар йоча? 5 йоча.

Метаграмме: мӱй, куй, луй, шӱй.

Тушто шамыч. 1. Кӱпчык 2. Ушкал чызе. 3. Агун.

Чыла задачылан чын ответым колтышо-шамыч: Байков Миша (Косолапово район, Елеево пелэ кыдалаш школ), Вараксин Васлий (Елеево ял совет, „Путиловец“ колхоз, Косолапово район).

МОСКОВСКИЙ ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ТЕАТРЛАН 40 ИЙ ТЕМЫН

Москвашт улшо М. Горький лӱмеш Ленин орденан Академический Художественный театр тӱняште ик эн сай театрлан шотлалтеш. Тений 24 октябрьыште тудо театрым почмылан 40 ий темын. Театрым 1898 ийыште почмо. 40 ий ожно 27 октябрьыште Московский Художественный общедоступный театрын первой спектакльже лийын.

Художественный театр ятыр пьес-шамычым шынден. Нунын коклаште М. Горькийын „На дне“ пьесыже эн сайлан шотлалтын. Тудо пьес ынде 36 ий МХАТ (Московский Художественный Академический театр) сцене гыч лектын огыл.

К. С. Станиславский ден В. И. Немирович-Данченкон вуйлатымышт почеш Художественный театр пашам виянгден толын. Але марте театр ятыр сай постановкым шынден. Садланак руш калык тиде театр дене моктана. Театр Москвин, Качалов, Леонидов, Тарасова гае уста артист-шамычым воспитатлен куштен.

Художественный театрын основательже, уста артист Константин Сергеевич Станиславский.

Тиде ийыште театрын ик основательже К. С. Станиславский колен.

1937 ийыште СССР ЦИК МХАТ-ым Ленин орден дене наградитлен.

Советский театральный искусствым виянгдымаште кугу заслугым ыштымыжлан, 40 идалык юбилей теммашеш М. Горький лӱмеш СССР-ын Московский Ленин орденан театрым Трудовой Красный Знамя орден дене наградитлыме нерген СССР Верховный Совет Президиум указым луктын. Тугак театр артист-шамыч кокла гыч Ленин орден дене 4 еҥым, Трудовой Красный Знамя орден дене 10 еҥым, „Знак почета“ орден дене 21 еҥым да СССР Верховный Советын грамотаже дене 13 еҥым наградитлыме.

„Йолташ-шамыч, тышке лӱйза!“

Ик кредалмаш годым чыла варналтмылан лийын, республиканец да фашист-шамычын кушто улмыштын раш палаш лийын огыл. Ик республиканский салтакым фашист-кашак пленыш авыреныт. Тудо шкеныштын велке савырнымек: „Йолташ-шамыч, тышке лӱйза, тыште фашист-шамыч!“ манын кычкыралын.

Йоча-шамычын протестышт

Шукерте огыл Германийыште антифашистка, 3 ияш азан аважым, Луиза Германым казнитлыме. Тудын пушташ лукмо приговор Германий мучко шарлен. Фашистский правитель шамыч йоча-шамыч деч тиде ямлык приговорым вашталташ йодман шуко письма-шамычым налыныт.

Отв. редактор— И. М. МУЗУРОВ.

Упол. Марлита № А—886. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-ше типографийже.